

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE

ORSZÁGOS IRODA

1068 Budapest, Városligeti fasor 10. * 1417 Budapest, Pf.: 11.
Központi telefon: 322-8452, 322-8453, 322-8454, 322-8455, 322-8456
Elnök, alelnökök telefon/fax: 322-2249, 322-8464
Internet: <http://www.pedagogusok.hu> E-mail: psz@pedagogusok.hu

A közoktatásról szóló törvény koncepciójának szakmai véleményezése

A koncepció előterjesztését nagyon várták már kollegáink, hisz a különböző csatornákon hallható, olvasható tervezetek kellőképpen elbizonytalanították a közoktatásban dolgozókat. Az új koncepcióban végre láthattuk azokat az elképzeléseket, azokat az irányvonalakat, amelyekkel a kollegáink a közeljövőben találkozni fognak.

Jelen szakmai véleményünket igyekeztünk az idő rövidsége ellenére is minél szélesebb körben ismertetni (a koncepció honlapon való közzététele és megküldése a kollegáknak, erről szóló vitaanyag blogon való szerkesztése). Így már december 13. napján szervezetünk Országos Vezetősége véleményét bírjuk, továbbá azóta is érkeztek szakmai tagozatainktól vélemények, amelyeket mellékletként tüntetünk fel és küldünk meg.

Tudjuk, hogy a koncepció csak elvárásokat, irányokat fogalmaz meg és egy „utat” mutat a jövőbeni elképzelések pontosítására. Így az alábbiakban az együttgondolkodás segítő erejével részletezzük kérdéseinket és tesszük a felvetéseinket a törvényi koncepció szabályai mentén. Az anyag jobb olvashatósága miatt oldalszámokat is feltüntetünk az Államtitkárság honlapjáról letölthető koncepció pdf. formátumban való szerkesztett változata szerint.

Általános vélemény

Általánosságban elmondható, hogy az új közoktatási törvény egyszerre nyit az elitképzés (6 tantárgyból érettségi, 3 idegen nyelvtanulás) és a gazdasági élet munkaerőpiac diktálta, minél előbbi szakma megszerzését biztosító 3 éves szakképzés újbóli jelentős kiterjesztésével, erősítésével. Ugyanakkor zár is, hisz a közoktatási intézmények közötti jelentős különbségek az átjárhatóságot teszik nehezzé, vagy akár lehetetlenné. Ehhez tartozik még az újból bevezetésre kerülő gyógypedagógiai osztály, ami álláspontunk szerint nagyon megnehezítené az odakerülők onnan való kiemelkedését.

Elfogadjuk, hogy a törvényi koncepció keret s irányvonalakat mutat be, így hiába is keresnénk a részlet-szabályokat. Azzal, hogy irányokat mutat, egy elvi rendezettséget alkot, kvázi csomópontokat ad, abból azonban a szerkezetet nem látjuk, láthatjuk, holott koncepcionálisan jó lenne látni, mely témaköröket milyen szinten szabályozna a törvényi koncepció megalkotója.

Az irányvonalak közül vannak olyanok, amelyeket üdvözlünk, és úgy véljük, hogy a pedagógus kollegáink nagy része örömmel hall, illetve örömmel lát. Példálózó jelleggel néhányat említünk az alábbiakban:

- a pedagógiai szakszolgálatoknál a létszámot úgy kell megállapítani, hogy egy-egy gyermeknek két hétnél többet ne kelljen a vizsgálatra várni, ma 4-5 hónapos várakozás is előfordul.
- Az intézményvezető kinevezésénél a nevelőtestületnek egyetértési jogot adna, ami ugyan csak egy alternatív javaslat, ám ezt a szakszervezetünk nagy százalékban támogat. Hiszen sok esetben éppen azt kifogásoltuk az elmúlt időkben, hogy a nevelő testületnek abszolút formális joga van csak az intézményvezető kinevezésénél bármiféle vélemény is az. Sokszor a kinevező fenntartó munkáltató éppen az ellenkezőjét teszi, mint amit a nevelőtestület ebben a kérdésben javasol.

- A háromnál több elégtelen esetén a tanévet ismételni kell. Ez többszöri felvetésünk volt, örömmel látjuk a tervezetben.
- Régi elképzelésünk látszik megvalósulni a kis létszámú csoportok kialakításánál, azaz, ha indokolt, a gyermek csak részben integrált formában tanulhat, közismereti tárgyakat fejlesztő pedagógussal, kis létszámú csoportban tanulja.
- Örülünk, hogy a pedagógus használatra megkapja a munkájához szükséges tankönyveket, informatikai eszközöket.
- Támogatható teljesen az osztálylétszámokra vonatkozó elképzelés is, azaz a javaslatban a 25 fős maximális osztálylétszám az általános iskolában.
- Örömmel olvastuk a pedagógusok kötelező óraszámát 21, illetve 19 óra, valamint a pedagógiai asszisztens kötelezően 1 fő 100-150 tanuló után az általános iskolában.

A jelenlegi közoktatásról szóló törvény összetett, sok kérdésről rendelkezik, sok kérdést szabályoz, de a törvény tartalmi áttekintése és kritikája soha nem történt meg tényekre, vizsgálatokra alapozva. Nem vitathatóan a törvény az elmúlt években számos alkalommal módosult, amelynek indoka a törvényhez kapcsolódó más jogszabályok változásának a keresztülvitele. Jól tudjuk, hogy mindenekelőtt az uniós joganyaggal kellett a törvényt harmonizálni, többek között például a szolgáltatások szabad áramlásával összefüggő rendelkezéseket vagy a szabad mozgás és tartózkodás jogának gyakorlásával összefüggő rendelkezéseket, továbbá a foglalkoztatással összefüggő rendelkezések, az államháztartással kapcsolatos változások, a büntetlen előélet igazolására vonatkozó előírások mind-mind érintették a közoktatásról szóló törvény egy-egy pontját. Jól ismerjük azt a tényt is, hogy nem egyszer a kormány szándéka vagy akaratja ellenére egyéni képviselői módosító indítványok is benyújtásra és elfogadásra kerültek. Megfontolást érdemel azonban, hogy mennyivel lesz kezelhetőbb az a joganyag, amely „szétesik” végrehajtási rendeletek tucatjára.

Részletes vélemények

1. Megjegyzések: a „Bevezetés” cím alatt leírtakhoz (1. oldal):

- Tudomásunk szerint mai közoktatási törvény az Alkotmánybíróság 4/1993. (III. 12.) AB határozatára épül. Az Alkotmánybíróság ebben a határozatban mutatott rá a vallásszabadság és a kötelező iskolai oktatás kapcsolatára. Ez a határozat az alapja a közoktatásról szóló törvény azon tételének, miszerint az állami és az önkormányzati iskola nem lehet elkötelezett egyetlen vallás vagy világnézet mellett sem, ugyanakkor a különböző vallások, világnézetek tárgyilagos megismertetéséről e körben gondoskodni kell. Nem értelmezhető így az „értéksemlegesség” elvetése, hiszen a mai törvény sem erre alapul.
- A kerettörvény megjelölés nehezen értelmezhető, arra való tekintettel, hogy van rendelkezés arra, hogy milyen kérdéseket kell törvényben szabályozni. A törvényhez kapcsolódó, különböző végrehajtási rendeletek álláspontunk szerint megnehezítik a tényleges jogalkalmazást.

2. A közoktatás mint szolgáltatás jelenik meg az európai uniós joganyagban. Az „A törvény új vonásai” cím alatt leírtak önmagukban nehezen értelmezhetőek, azonban az a kiindulópont, hogy a közoktatás nem szolgáltatás, hanem közszolgálat, álláspontunk szerint nem fedi a közoktatás céljait és feladatait. A szolgáltatás és a közszolgálat közötti lényeges különbség, hogy a döntéshozatali folyamat milyen módon alakul. Ebben szerepet kell kapjanak a szülők és a diákok.

3. Az „Alapelvek” (2. oldal) alatt leírtak szerint a közoktatási rendszer fenntartása az állam közszolgálati kötelessége. Ez az alapvető megfogalmazás azt sugallja, mintha minden intézmény állami fenntartásban lenne. Ennek a döntésnek a hatásait, az önkormányzati tulajdon államosítására vonatkozó elképzeléseit (szerencsés lenne a költségeit is) egyeztetni kell az intézményfenntartókkal átbeszélni, számukra is mindenképp be kell mutatni.

Megjegyezzük, hogy az „Alapelvek” cím alatt leírtak nem minden esetben vannak összhangban az egyes részekkel, mellékletekkel. További megjegyzések a cím alatt leírtakhoz:

- A tankötelezettségre vonatkozó rendelkezéseknél a „merev, hatéves kor” ellentétes a magyar hagyománnyal és gyakorlattal. A 18 éves életkor „leszállítása” 17 évre nem rímel az európai uniós gyakorlatra, amely minél későbbi időpontra tolja ki az iskolából történő kilépés időpontját. E döntéshez szerencsés lenne majd bemutatni a várható hatásokat, pl. hány olyan tanuló lehet majd, akit emiatt potenciálisan kivesznek az iskolából, illetve, akiket ki lehet majd zárni az iskolából.
 - Abban a kérdésben, hogy milyen módon biztosítja az állam az általános iskolai tanulmányok után a középfokú iskolai tanulmányokat, döntő szava van az Alkotmánynak, illetve az új Alkotmány előírásainak. Nem tartjuk helyesnek a képesség és a tudás összekapcsolását, hiszen amíg az egyes iskolák között lényeges különbségek vannak színvonalban, addig álláspontunk szerint a képesség az, amelyik döntő módon meg kell, hogy határozza az iskolai tanulmányok folytatásának lehetőségét.
 - A középfokú iskolai felvételi követelményekről leírtak arra utalnak, hogy általánossá válik a felvételiztetés rendszere, ami alapot ad abbéli félelmünknek, hogy ismét megszervezhetetlenné válik az általános iskola 8. évfolyama. Jó lenne választ kapnia arra is, hogy a jelenleg bevált felvételi rendszer, amely 2000-ben indult, miért nem folytatható tovább.
 - Nem értelmezhető az ingyenes oktatás keretének a lényeges szűkítése. Jelenleg a 22. életévben kezdhet valaki utoljára olyan évfolyamot, amelyben ingyenesen vehet részt. Az első tíz évfolyamon való felkészülés azonban minden esetben ingyenes. Önmagának mond ellent az a szabályozás, miszerint ingyenes a második szakképzettség megszerzése, hiszen erre nincs remény a tankötelezettség végéig, és az érettségi vizsga letétele után is folyik szakképzés.
 - Az ingyenes általános iskolai tankönyveknél felvetődik az a kérdés, hogy milyen ennek a költségvonzata, illetőleg mely tankönyvek az ingyenesek. Ez a megoldás arra utal és ki is kell mondani, hogy megszűnik a tankönyv piac, amely egy másik törvény módosítását is igényli.
 - A szülőknek jogukban áll világnézetük szerinti iskolát választani, azonban nincs utalás arra, hogy az önkormányzati és az állami feladatellátásban az intézmény működése, a nevelés és oktatás nem lehet vallási, illetve világnézeti tekintetben elkötelezett.
4. „A közoktatási törvény hatálya” (3. oldal) alatt megfogalmazottak nehezen értelmezhetők. A tanköteles kor 17 éves korig tart, az iskolai nevelésnek és oktatásnak ezen időszakon túl kell terjednie. A jelenlegi szabályozás elvetése nehezen értelmezhető, hiszen a nappali rendszerű iskolai oktatásban való részvétel rendszere bevált. Javasoljuk az eddigi jó gyakorlatok megtartása mellett a gazdasági élet követelményeinek megfelelő szakképzés kialakítását. Nagyon fontosnak tartjuk ugyanakkor a felnőttoktatást, amelynek megszervezése része az élethosszig tartó tanulásnak. A koncepció nem terjed viszont ki a felnőttképzésre, amelyet külön törvény szabályoz. Van-e közöttük kapcsolat? (Felnőttként, 18 életév után érettségi megszerzése hogyan lehetséges?)
5. Megjegyzések: a „A közoktatási intézmények” cím alatt (3. oldal) leírtakhoz, az alcímek rendje szerint:
- Az **óvodánál** megfogalmazottak nincsenek összhangban, az alapelvekben „a tankötelezettség 6 éves korban kezdődik” megfogalmazással. Nincs mellékelve az a hatástanulmány, amely megmutatná, mibe kerül az óvodaleítés és fenntartás ott, ahol legalább nyolc óvodáskorú gyermek él. Ez a megoldás egyébként ellentétes a helyi önkormányzati feladatszervezés elveivel. Indokolt tehát, hogy megmaradjon a tankötelezettség rugalmas kezdési időpontja.

- Az „általános iskolai” **tankötelezettség** (4. oldal) kezdetével kapcsolatosan a 2. számú mellékletben (26. oldal) leírtak nehezen elfogadható, ha a kormányhivatal által történő engedélyezési eljárás azt jelenti, hogy a jövőben az óvónők által végzett munka, a gyermekek folyamatos figyelemmel kísérése megkérdőjeleződik, s ha az iskolába lépés eldöntéséhez szükséges döntés meghozatalához hatósági engedélyre lesz szükség a jövőben.
 - o Ehhez kapcsolódóan az előkészítő, illetve kis létszámú és felkészítő osztályok szervezése megfontolást igényel. Nem ad választ ugyanis az 1. számú mellékletben (26. oldal) található szöveg arra, hogy mi van akkor, ha egy vagy két gyerekről van szó.
 - o A mai rendelkezések alapján előkészítő évfolyamként vesz részt a tanuló a felkészítésben, ha erre szüksége van. A javasolt megoldás azonban megteremti az érintett körbe tartozó gyerekek elkülönítését, a többi tanuló közül történő kiemelését.
 - o Nem található jogorvoslati lehetőség, ugyanis mi történik, ha a szülő nem akarja, hogy gyermeke iskolába lépjen, illetve nem szeretné, hogy kis létszámú, felkészítő osztályba járjon?
- Jó szívvel javasoljuk megőrizni a hatályos közoktatásról szóló törvény értelmező rendelkezéseit (121. §) . Egyrészt a már használt terminus technicus jelentése kialakult gyakorlatot takar, másrészt ez sok esetben a statisztikai nyilvántartás miatt indokolt, hiszen pl. különbséget kell tenni nemzetiségi tagozat, felnőtt tagozat, sajátos nevelési igényű tanulókat ellátó tagozat és az úgynevezett emelt szintű oktatás között.
- **Középfokú iskola:** nem értjük, hogy miért szükséges a középfokú felvételi eljárás rendjének (4. oldal) teljes „felrúgása”. Hosszú évek bizonyítják, hogy ezzel az eljárással minden tanuló részére biztosítható iskola, hisz elképzelhetetlennek látszik, hogy valamennyi iskola újra felvételi eljárást tarthasson, leértékelve ezzel az általános iskolák pedagógiai munkáját és értékelő tevékenységét, a tanulók esélyeit eleve beszűkítse.
- Indokolt, hogy a gimnáziumba is be lehessen jutni az általános iskolában elért tanulmányi eredmények alapján. Külön felvételi eljárás kivétel kell, hogy legyen. (5. oldal)
- A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokkal kapcsolatosan az 5. számú mellékletben (28-29. oldal) leírtak nem értelmezhetők. Egyrésztől óhajokat, kívánságokat fogalmaz meg, de hogy azok ténylegesen mit jelentenek, nincs meghatározva. Így például a pedagógusoktól való többletmunka megjelenik, azonban, hogy ez mivel jár, az nem állapítható meg. Nincs hatástanulmány, amely alapján értelmezni lehetne mindazokat a többletszolgáltatásokat, többletidő kereteket és többletelvárásokat, amelyek megfogalmazásra kerültek.
- Az úgynevezett „hídprogram” (3. számú melléklet: 27-28. oldal) nehezen értelmezhető, arra való tekintettel, hogy a tervezet szerint megszűnik a szakiskola 9-10. évfolyama, amelynek éppen az volt a feladata, hogy előkészítse az érintetteket a szakképzésbe történő belépésre.
 - o Miután a középfokú iskolának a része a szakiskola is, választ kell adni arra a kérdésre, hogy milyen módon folytathatja tanulmányait az, aki az általános iskolát nem tudta befejezni.
 - o Mi van a művészeti képzéssel, azokkal az iskolákkal, amely képzésben nincs kamara?
 - o Nincs válasz arra a kérdésre, hogy mi a teendő azokkal a tanulókkal, akik tankötelesek, de nem kívánnak felvételi vizsgán részt venni, vagy nem tudják azt sikeresen teljesíteni.
- A három éves **szakiskola** (5. oldal) nem tudja megoldani azokat a feladatokat, amelyeket jelenleg ellát. A különböző felkészítési szintekhez igazodó szakiskola sokszínűségét javasoljuk továbbra is fenntartani. Ezért szerintünk lehetővé kell tenni, hogy továbbra is legyenek 9-10. évfolyammal működő szakiskolák, felzárkóztató feladatot ellátó szakiskolák.
 - o A sajátos nevelési igényű tanulókat fogadó szakiskolák rendszerét - speciális szakiskola, készségfejlesztő szakiskola - indokolt fenntartani, és változatlanul továbbműködtetni.

- Nincs utalás arra, hogy mi lesz a szakiskola 9-10. évfolyamán foglalkoztatott pedagógusokkal, milyen átmeneti szabályokkal kíván a rendszer áttérni az új szakiskolai oktatásra.
 - A szakiskolának minden olyan tanköteles tanulót be kell fogadnia, aki nem nyert felvételt középiskolába. Ezért javasoljuk, itt a szakmai alkalmassági és pályalkalmassági követelmények mellett más tanulmányi követelményt nem kellene állítani.
- A **szakközépiskola** szakmai feladatait a szakképzésre vonatkozó rendelkezések szerint kell meghatározni. Felmerül a kérdés, hol kerül szabályzásra, szabályzásra kerül-e a művészeti képzés?
 - A „Gyógypedagógia nevelési-oktatási intézmény és konduktív pedagógiai intézmény” (5. oldal) cím alatt leírtakból nehéz arra következtetni, hogy az új közoktatásról szóló törvény e téren milyen feladatokat kíván felvállalni és megoldani. A szakiskolánál is utalás történt arra, hogy ezeknek a tanulóknak a felkészítésében ez az iskolatípus kiemelkedő szerepet tölt be. Álláspontunk szerint meg kell, hogy jelenjen a fejlesztő iskolai oktatás is. A sajátos nevelési igényű tanulók felkészítésének, tanulási, beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdők ellátásának elveit elnagyoltnak látjuk. Javasoljuk a külön tanterv, időkeret, feltételrendszer, tanulói „kedvezmények” kidolgozását, arra való utalást. Az ezzel a témakörrel foglalkozó, gyógypedagógiai szakemberekből álló PSZ gyógypedagógiai tagozatának részletes véleményét az 1. számú mellékletként jelen anyaggal együtt megküldjük.
 - A „Pedagógiai szakszolgálatok” (6. oldal) nem tartalmazzák az iskolapszichológusi szolgáltatást, tartalmazzák viszont a jelenleg nem létező „fejlesztő pedagógusi szakszolgálatot”.
 - A „pedagógia szakmai szolgáltató (Pedagógiai intézet)” cím alatt (6. oldal) leírtaknál nem értelmezhető a kormányhivatal által történő intézményalapítás.
 - Ugyancsak nehezen értelmezhető az érettségi vizsgák lebonyolításában való közreműködése a pedagógiai intézeteknek.
 - A szakmai szolgáltatások nem hatósági feladatok.
 - Nem egyértelmű az ilyen intézmények alapításának joga, ki kell mondani, ki alapíthat ilyen intézményt, állam, önkormányzat, egyház stb.?
 - Nagy és problémás terület az összevont (többcélú) intézmények, amelyek szabályozásánál elengedhetetlen, hogy az értelmező rendelkezések beépüljenek az új szabályozásban, így pl. különbséget kell tenni székhely és telephely, intézményegység és tagintézmény, stb. között.
 - A térségi integrált szakképző központ (TISZK) az nem közoktatási intézmény, hanem egy szervezési elv, amelynek többféle formája és lehetősége létezhet.
6. Megjegyzések a „A Közoktatási intézmény alapítása, működése és vezetése” cím alatt (7. oldal) leírtakhoz:
- Intézményalapításnál egyértelművé kell tenni, hogy a közoktatási intézmények közül melyik létesítésére ki, milyen szervezet a jogosult.
 - Az 1. fejezet csak óvodáról és iskolaalapítás szabadságáról rendelkezik, nem szól például a kollégiumról, a szakszolgálati és a szakmai szolgáltató intézményekről, holott mind a két intézménytípusban megtalálhatók az egyházak, az alapítványok, a felsőoktatási intézmények.
 - A javaslat nem, csak a 7. melléklet (30. oldal) szól az intézmény jogi helyzetéről: a közoktatási intézmény jogi személy. Ennek elmaradása gondokat és problémákat okoz, hiszen önálló jogviszonyokat akkor lehet létesíteni, ha az ehhez szükséges jogképesség megvan. Ez a 7. számú mellékletben megtalálható, de ennek a szabálynak minden közoktatási intézményre ki kell terjednie, függetlenül attól, hogy milyen fenntartásban működik.

- Érdekes és szokatlan elgondolás az, hogy a nevelőtestület döntési jogköréből (7. oldal) a legfontosabb marad ki, a tanuló munkájának minősítése, vagyis annak megállapítása, hogy magasabb évfolyamba léphet, illetve befejezte az adott iskolát és állami vizsgára bocsátható. Nem található utalás azokra az intézményekre, amelyekben nincs nevelőtestület, ott a döntési jogosultság a szakalkalmazotti értekezleté.
- A működési engedély (7. melléklet, 31. oldal) kiadásához arra van szükség, hogy munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztassák az alapfeladat ellátásához szükséges létszámot, s nem hogy főállásban. Ez azért fontos, mert így lehet gyakorolni a munkáltatói jogokat.
 - o A teljes munkaidőben történő foglalkoztatás viszont nem szükségszerű sem a szakképzésben, sem az alapfokú művészetoktatásban, vagy pl. egy szakosok esetében.
 - o Álláshelyek vannak például a költségvetési szerveknél.
 - o Egy álláshelyen lehetnek hárman is.
- A helyi önkormányzati feladatok ellátásából (7. melléklet, 32. oldal) kimaradt a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása, amennyiben az a többiekkel együtt nevelhető, oktatható.
- A szakmai munkaközösség (7. oldal) jogosítványait érdemes áttekinteni, arra való tekintettel, hogy a nevelési-oktatási intézmények egységes működését biztosítani lehessen. Így például egységes intézményi szemlélet szükséges a tehetséggondozásban, a felzárkóztatásban, a tanórán kívüli foglalkozásokban, a tankönyv és taneszköz ellátásban, a továbbképzések megszervezésében, stb. A szakmai munkaközösségek ebben részfeladatot láthatnak el, vagyis közreműködnek a maguk területén.
- Az intézményvezetővel (8. oldal) kapcsolatosan leírtak megfontolást érdemelnek.
 - o A pedagógus kamara, a megyei kormányhivatal egyetértési joga elfogadhatatlan.
 - o Az intézményvezető felel a közoktatási intézmény működéséért minden tekintetben, beleértve a szakszerűséget, törvényességet és hatékonyságot.
 - o Az intézményvezetői megbízás korlátozása nem indokolt, hiszen például az általános iskolában 8 év kifutása van minden programnak, valamint pedagógiai műhelyek, kísérletek múlhatnak a személyén..
- Az etikai normák (8. oldal, utolsó előtti bekezdés g) pontja) előírása, betartatása és ellenőrzése csak akkor lehetséges, ha azok jogszabályban jelennek meg. Egyébként az etikai norma bármilyen formában történő számonkérése teljes kiszolgáltatottsághoz, vezetői önkényhez vezethet. A főigazgató megbízására ugyanaz a megjegyzés érvényes, mint az igazgatóéra. A címzetes igazgatói cím kötelező kiadása elértékteleníti magát a címet.

7. „A szervezeti és működési szabályzat és a házirend” cím alatt (10. melléklet, 33. oldal) leírtakhoz:

- A 10. számú mellékletben leírtakban keverednek az iskolai dokumentumok. Ezek „megbolygatása” sok gondot fog okozni.
 - o A szervezeti és működési szabályzatban számos olyan rendelkezés kerül megfogalmazásra, amely a házirendbe való, illetőleg a házirendben olyan előírások vannak, amelyek viszont az intézményi pedagógiai program, helyi tantervnek a része. Így például a tanulói fegyelmi eljárást a házirendben célszerű szabályozni, ugyancsak a tanulói védő-óvó előírásokat.
 - o A házirendbe javasoljuk átvinni a tanulói térítési díjra vonatkozó rendelkezéseket, a napközis és tanulószobai felvételi kérdéseket, a szociális ösztöndíjakat.
 - o A házirendből javasoljuk a pedagógiai programba átemelni a tanuló magatartásának és szorgalmának minősítési szabályait.

8. „Vizsgarendszer” alatt (10. oldal) leírtak nincsenek összhangban az intézménytípusoknál leírtakkal. Az itt leírtak elfogadhatók, amennyiben a központi írásbeli továbbra is szerepet kap, és a felvételi eljárás lefolytatása az elmúlt 10 évben kialakult gyakorlat szerint folytatódik.

- Az érettségi vizsgánál leírtak alapján arra lehet következtetni, hogy Magyarországon lesz a világon a legnehezebb érettségi vizsga.
- Indokolt, hogy a szakközépiskolában lehetőség legyen továbbra is a szakmai előkészítő tantárgyakból történő érettségi vizsga.
- Nem lehet értelmezni a 60 óra önként választott társadalmi tevékenységet: milyen tevékenység felel meg ennek, és ki fogja azt szervezni?
- Az új érettségi rendszer beléptetése attól függ, hogy mikor lép hatályba az új közoktatásról szóló törvény, és ami ennél is fontosabb, az érettségi vizsga új követelményrendszere. Miután 2011 szeptembere előtt semmiképpen nem lehet elkezdni az új követelmények bevezetését, a 2014-ben történő új érettségi vizsga megszervezésének nincs reális esélye. Ezt támasztja alá az a megjegyzés is, miszerint az új szabályok leghamarabb 2013-ban alkalmazhatók.

9. „A különleges bánásmódot igénylő gyermekek” címhez (12. oldal) kapcsolódó észrevételek:

- Nem tartjuk elfogadhatónak, hogy a Nemzeti Tehetség Program kötelező feladatokat jelöljön ki a közoktatási intézmények részére. Álláspontunk és a hatályos szabályozás szerint kötelező feladatot csak jogszabály határozhat meg, annak minden egyes feltételeivel, személyi, tárgyi és egyéb feltételekkel.
 - o A tehetség programban való részvétel csak pályázati keretek útján képzelhető el. Ehhez kapcsolódóan a tehetséggondozás mint a pedagógusok kötelező feladata is értelmezhetetlen.
 - o Ugyancsak nem lehet értelmezni a szakképzett tehetség-koordináló pedagógust, amelynek elvileg minden intézményben lenni kell. Indokolt e körben meghatározni, hogy ki láthat el ilyen feladatot, és milyen létszámkeret terhére.
 - o Ehhez be kell mutatni a szükséges feltételek megteremtését.
- A különleges bánásmód körébe bevont gyermekeknél (13. oldal) az a látszat, mintha a rendezetlen állampolgári státuszú, félárva, árva, stb. gyermekeknél is szükség lenne a szakértői bizottság vagy a nevelési tanácsadó véleményére. Javasoljuk nagyon csínjában bánni e fogalommal, hiszen lehetőséget nyújt az indokolatlan szegregációra.
 - o Ezért javasoljuk nem összekeverni a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket, tanulókat. A 13. számú melléklet (36-37. oldal) ezért mindenképpen pontosítást igényel, arra való tekintettel, hogy a koncepció „fő szövege” alapján úgy tűnik, mintha a teljes körnél szükség lenne a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság eljárására.
 - o Álláspontunk szerint egyébként ez a kör tetszés szerint bővíthető: alkoholista szülők gyermeke, munkanélküli szülők gyermeke, durva apa gyermeke. Megjegyezzük: erre mondja a hatályos törvény szövege, hogy a közoktatás része a gyermek- és ifjúságvédelem rendszerének és ellátja a veszélyhelyzetek megelőzését, a veszélyeztetett gyermek, tanulók pedagógiai segítségét.
- Javasoljuk egyértelművé tenni, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeknél és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeknél szülői egyetértés hiányában nem születet döntés, illetőleg, hogy a szakértői vélemény megtámadására hol nyílik lehetőség.
 - o Továbbra is javasoljuk fenntartani a közigazgatási eljárásban történő jogorvoslatot, és ezt követően a bíróság igénybevételeként lehetőségét. Az e körben található elképzelés erősen aggályos.
 - o Sem az intézményi körben, sem a szakszolgálatoknál, sem ebben a részben nincsenek benne azok az elemek, amelyek szabályozása nem mellőzhető: képesítések, személyi és tárgyi feltételek, időkeretek, „együtt” és „külön” nevelés és oktatás, szakvélemények, jogorvoslati rend stb.

10. „A pedagógiai program” 12. számú mellékletben (36. oldal) megfogalmazott elemeit érdemes áttekinteni, például azért, mert kimaradt a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység, viszont bekerült a tanulói részvétel az intézményi döntési folyamatokban, amely viszont házirendbe illik.

11. „A közoktatási intézmény szereplői és partnerei” (13. oldal)

- A cím alatt leírtaknál felhívjuk a figyelmet arra, hogy a gyereket fel kell venni az óvodába, és a tanulót fel kell venni a kollégiumba, ezért nem csak a tanulói jogviszonyt kell rendezni, hanem az óvodai felvételt, és a kollégiumi felvételt is.
 - o Szerencsés lenne utalni arra is, hogy van-e intézményválasztás lehetősége vagy nincs.
 - o Javasoljuk, hogy a felvételi kötelezettséget a lakóhelyhez, ennek hiányában tartózkodási helyhez kötni.
 - o A tanulói jogoknak meg kell jelennie a törvényben, azért, hogy e körben a házirend szabályozhasson.
 - o Javasoljuk rendezni a jogviszony megszűnésének kérdéseit is.

12. „A fegyelmi szabályzat és eljárás” 14. számú melléklet (36-37. oldal) szerinti megoldása erősen agályos. A tanköteles tanuló lehet 6 éves, 10 éves és 16 éves is.

- Az iskolából való „eltávolítás” és a szülő kötelezése arra, hogy új iskolát keressen, azzal az eredménnyel fog járni, hogy az érintett tanulók egyáltalán nem járnak majd az iskolába.
- Nincs utalás arra, hogy a tankötelezettség teljesítését kinek kell figyelemmel kísérnie, és ki kötelezi a szülőt arra, hogy gyermekét írassa be az óvodába, illetőleg az iskolába. Így a fegyelmi büntetéssel kizárt tanuló el is kallódhat, különösen akkor, ha a szülőnek kell kezdeményeznie az oktatási hivatal osztályán, hogy gondoskodjanak a tanköteles gyerekeknek másik iskoláról.
- A fegyelmi büntetés felülvizsgálatánál értelmezhetetlen a pedagógiai szakértői vélemény kikérése. Ugyanakkor nem található utalás a bírói út igénybevételére.

13. A koncepcióból hiányzik a jogorvoslat kérdésének a szabályozása, a fenntartói döntéshozatal kereteinek a meghatározása, annak rendezése, hogy az intézményi ügyekben másodfokon ki járhat el, milyen döntést hozhat és mely esetekben.

14. „A pedagógusokra és az alkalmazottak”-ra vonatkozó rendelkezésekhez (15. oldal): törvényi szinten kell meghatározni azokat a szabályokat, amelyeket mind a közalkalmazottak, mind a munkavállalók tekintetében alkalmazni kell.

- Nem értelmezhető, miszerint a pedagógus mindennapi életének meg kell felelnie a nevelő-oktató munkát végzők erkölcsi követelményeinek, a fokozott társadalmi elvárásoknak.
 - o Mit takarnak az elvárások?
 - o Törvényben kell meghatározni egyértelműen, számon kérhetően és ellenőrizhetően, hogy a pedagógusnak milyen feltételeknek kell megfelelnie. Ezért meg kell vizsgálni, hogy a Munka Törvénykönyvében és a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényben előírtakon túl milyen egyéb feltételeket lehet és kell megkövetelni a közoktatás intézményeiben.
- Nem tartjuk jónak, hogy a testnevelés szakos tanár az 1-4. évfolyamon átvegye a tanító feladatait, ugyanakkor az teljességgel elfogadhatatlan, hogy a pedagógiai végzettséggel nem bíró, szakedző átvegye a testnevelő tanár feladatait. (15. melléklet, 39-40. oldal)
- A pedagógus végzettségeknél és szakképzettségeknél a hatályos törvényben található átmeneti szabályokat javasoljuk átvenni, mivel azok megfelelnek a mai gyakorlatnak és elvárásoknak, valamint az eddigi bérezés rendszerének.

15. A pedagógusok heti kötelező óraszámának a 16. sz. mellékletben (16. oldal) meghatározott része nehezen értelmezhető. Javasoljuk megtartani azt a szabályozási logikát, amely a heti kötelező tanórai foglalkozásokból, a nem kötelező tanórai foglalkozásokból és az egyéni foglalkozásokból indul ki. A hittanóra történeti utalás azt feltételezi, hogy minden iskolában van hittanóra. Tantervi elemeknek nem kell törvénybe kerülni. Időkeretek szabályozása megadja a tantervi szabályozás keretét.

16. Elfogadhatatlan a pedagógus kamara azon szerepe, miszerint kiváltja a jelenlegi Közoktatás-politikai Tanácsot és az Országos Köznevelési Tanácsot (Megjegyezzük, ezzel ellentétes szöveg is van a mellékletben). Ugyanakkor egyértelművé kell tenni, hogy a pedagógus kamara tagsága önkéntes, valamint azt is, hogy a pedagógus kamara nem láthat el érdekképviselői feladatot.
17. „A nevelő-oktató munkát segítő alkalmazottak köre és létszáma” (44. oldal) megállapításánál érdemes lenne a hatályos rendelkezésekből átvenni a megnevezéseket, valamint azokat a feltételeket, amelyek a hatályos törvényi szövegben találhatóak. A pedagógiai tevékenység megszervezését ma elsősorban az nehezíti meg, hogy nincs lehetőség olyan szakszemélyzet foglalkoztatására, amely például szükséges az integrációhoz vagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók foglalkoztatásához.
A közoktatásról szóló törvény hatályos rendelkezései tartalmaznak ajánlott technikai létszámot, amely kötelező létszámmá történő átváltoztatása jelentős mértékben megkönnyítené a feladatellátás megszervezését. A törvényhozásban található rendelkezések a hatálybalépésük előtt fél évvel váltak ajánlott létszámmá.
18. Az ingyenes közoktatási szolgáltatások felsorolása (*Finanszírozás cím, 18. oldal*) szükségszerűen bele kell, hogy kerüljön az új törvénybe is, arra való tekintettel, hogy önkormányzati kötelezettséget határoz meg. Önkormányzatok részére pedig feladat csak törvényben írható elő. Ezért szükséges, ugyancsak a törvényben, a lehető legpontosabban meghatározni a feladat alapjául szolgáló paramétereket, így az időkereteket, a létszámokat és a kötelező óraszámokat.
19. „Az oktatásért felelős miniszter irányító szerepe” cím alatt (20. oldal) leírtakat nem találjuk összhangban a 18. számú melléklettel (44. oldal), amely csak országos szakmai ellenőrzésről rendelkezik. Ezzel szemben a koncepció térségi szakmai ellenőrzésről szól.
20. „Az önkormányzat, jegyző, főjegyző” cím alatt (21. oldal) felsoroltaknál felhívjuk a figyelmet arra, hogy a jegyző az óvoda igénybevételével kapcsolatos feladatokat is ellátja, továbbá a szakértői és rehabilitációs bizottságok, valamint a nevelési tanácsadók szakvéleményének felülvizsgálatával kapcsolatos feladatokat is. Ugyanakkor a nem helyi önkormányzati intézmények feladatköre átkerült a hivatalhoz. Javasoljuk átvenni a hatályos szöveget, mivel a jegyzői közreműködés elengedhetetlen feltétele az oktatásszervezésnek: jegyzékek készítése a felvételikhez, pályázatok előkészítése, jogorvoslatok elbírálása stb.
21. A „szakmai támogatás” cím alatt (23. oldal) leírtaknál felhívjuk a figyelmet arra, hogy nem csak pedagógus lehet szakértő, illetve szaktanácsadó, mivel számos olyan feladat van például a szakképzésben, amely szakirányú szakképesítést igényel. Számos olyan szakértői munka van, amely nem pedagógus munkakörhöz kötődik, hanem például gazdasági, jogi feladatokhoz.

Ö s s z e g e z é s

1. Új közoktatási törvényt lehetetlen, célszerűtlen addig jól elkészíteni, ameddig nem jelenik meg az új Alkotmány. A közoktatásról szóló törvény a művelődéshez, tanuláshoz való alkotmányos rendelkezésekre kell, hogy épüljön. Az Alkotmányban lehet meghatározni a tankötelezettség elveit, az etnikai, nemzeti kisebbségek tanuláshoz való jogát. Ugyancsak az Alkotmányra építve lehet meghatározni az állam felelősségét az ifjúságért, és a szülő jogait és kötelezettségeit gyermeke neveléséért. A közoktatás megszervezésének egyik igen lényeges kérdése az állam és az egyház egymáshoz való viszonyának alkotmányos rendje. Ennek alapján kell meghatározni az állami és az önkormányzati iskolák viszonyát egyes valláshoz, világnézethez.
2. A tervezet nagyon nehezen kezelhető, figyelembe véve, hogy a koncepció és a mellékletei sok esetben nincsenek egymással összhangban. Helyenként az anyag túlrészletező, más helyen elna-

gyolja a kérdéseket. Ezért például nem lehet tudni, hogy a kimaradt jogosítványok, például a jogorvoslat kérdése, az szándékos vagy véletlen „mulasztás”.

3. Végig kellene gondolni, hogy melyek azok a kérdések, amelyeken nem indokolt, nem célszerű változtatni. Ehhez kapcsolódóan ismételten végig kellene gondolni, hogy mely kérdések kívánkoznak törvényi szintre, és melyek „tolhatóak le” alacsonyabb szintű jogszabályba. Megjegyzést érdemel egyébként, hogy az alacsonyabb szintű jogszabályok sokkal áttekinthetlenebbek az intézményvezetők részére, mint az egy darab törvény.
4. Nincsenek bevezető és átvezető átmeneti szabályok, ezért valójában nem lehet értelmezni, hogy mely rendelkezéseket mikortól kell alkalmazni. Ez főleg a szakiskolai változásoknál lényeges, illetőleg a tartalmi szabályozás bevezetésénél, az új érettségi rendszerre történő áttérésnél, a meglévő oklevelek elismerésénél.
5. A rendelkezésünkre álló tervezetből a Pedagógusok Szakszervezete részére nem elfogadható:
 - a) A szakképzés átalakítására vonatkozó elképzelés, a hároméves szakmunkásképző visszahozatala úgy, hogy a 9-10. évfolyam megszűnik. Ez nemcsak azért elfogadhatatlan, mivel az ide „járó” tanulók sorsa feltehetően egy egész életre eldőlt, hanem azért is, mert a 9-10. évfolyamra járó pedagógusok további foglalkoztatására nem lesz lehetőség.
 - b) az óvodából való „kilépés” új hivatali eljáráshoz való kötése, a tankötelezettséghez szükséges iskolaérettség megítélésének megvonása a nevelési-oktatási intézményektől.
 - c) a felvételiztetés és vizsgáztatás új rendje, amely a tanulók meghatározott körét feltehetően kizárja a középiskolai tanulmányokból.
 - d) a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokban körvonalazódó többletfoglalkoztatás, többletelvárás.
 - e) A tanulói jogok és a szülői jogok közül nem maradhat ki a jogorvoslat joga, beleértve a bírói út igénybevételeének lehetőségét. Ehhez kapcsolódóan elfogadhatatlan a tanköteles tanuló kizárása az iskolából, méghozzá oly módon, hogy a szülőnek kell iskolát keresni.
6. A pedagógus foglalkoztatása teljesen áttekinthetlenné válik, mivel nem lehet tudni, hogy mely rendelkezések kerülnek az új közoktatásról szóló törvénybe, és melyek az életpálya-modellbe. Az egyértelmű, hogy a közös szabályokat törvényben kell rögzíteni, amennyiben azokat mind a Munka Törvénykönyve, mind a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozó fenntartóknál is alkalmazni kell. A pedagógus életpálya-modell csak akkor támogatható a Pedagógusok Szakszervezete részéről, amennyiben a juttatási szintek emelése nem jár együtt a pedagógus háromszori külső minősítésével, és ennek során annak lehetőségével, hogy alkalmatlanná nyilvánítják.
7. Többször megjelenik a pedagógus kamara, amelynek helyzete nem egészen egyértelmű, nem világos és nem tiszta. Említés történik ugyan az Országos Köznevelési Tanácsról, a Közoktatáspolitikai Tanácsról, az egyik mellékletben azonban a társadalmi egyeztetés jelenlegi rendjét nem kívánják fenntartani és ez nem támogatható. Nem esik szó az Országos Kisebbségi Bizottságról, a diák és a szülő képviselőket ellátó szervezetekről.

A pedagógus kamara nem láthat el érdekképviselőt, és tagsága nem lehet kötelező. Nem fogadható el, hogy a pedagógusok minősítésénél és megítélésénél ne az intézményi minőségbiztosítás rendszere, a szolgáltatást igénybe vevők legyenek a központi szerepben.

A külső kamarai mérés nem szabályozott, nem lehet tudni és ismerni, hogy ki milyen feltétellel élhet jogorvoslati jogával, milyen eljárásban és milyen feltételek között folyik a minősítés. Elfogadhatatlan, hogy minősítési szempont legyen a pedagógus erkölcs.

8. Nem rendezett megfelelően a nemzetiségi feladatellátás.
9. Nem rendezett teljes egészében a különleges gondozás feladata.
10. Nem rendezett az iskolaotthonos nevelés rendszere.
11. Nem rendezett a különleges feltételek mellett (javító-nevelő és egyéb, „zárt” intézményekben) dolgozók és tanulók közoktatási rendszerben való helye.
12. Nem jelennek meg a pedagógiai kísérletek, a tervezés, a pedagógiai rendszerek.
13. A szülők jogainál sem található utalás a jogorvoslat lehetőségeire. Ennek a jognak a biztosítása a nemzetközi megállapodásokból levonható kötelezettsége az Országgyűlésnek. A szülők jogai szinte teljes egészében elvesznek. A szülői partnerség nem nélkülözhető eleme az oktatásszervezésnek.
14. A „Finanszírozás” rész (18. oldal) alatt leírtaknál felhívjuk a figyelmet arra, hogy az egyházi finanszírozás alapja a vatikáni szerződés szerint a fővárosi, megyei fejlesztési terv. Nem található viszont utalás (csak a 7. számú mellékletben, 32. oldal) arra, hogy ilyen kell készíteni, beleértve a helyi önkormányzati intézkedési terveket. Nem található utalás az egyoldalú nyilatkozatra sem, amellyel be lehet kerülni a fővárosi, megyei fejlesztési tervbe. Jelen pillanatban nemcsak „történelmi egyházak” vannak, ezért indokolt és szükséges áttekinteni, hogy milyen módon jutnak hozzá az egyházak, és melyik a kiegészítő hozzájáruláshoz.
15. Nem található szabályozási elképzelés az oktatás megszervezésére, a tanév rendjére, a tanítási hetekre, a tanítási napokra és a tanítási időkeretekre. Lényeges pedig, mert ennek alapján lehet meghatározni az oktatás munkarendjét, illetőleg kiszámítani, hogy milyen időkeretet kell a fenntartónak biztosítania.
 - a) Indokolt fenntartani a kötelező tanítási órákat, a nem kötelező tanítási órákat, az egyéni foglalkozásokat és a tanórán kívüli foglalkozásokat, beleértve a napközit és a tanulószobát.
 - b) Nem lehet mellőzni a kötelező, nem kötelező tanórai foglalkozások, az egyéni foglalkozások időkeretének megadását, ehhez jön a beteg gyermekek időkerete, a rehabilitációs foglalkozások stb. Ezek elmaradása esetén nem lehet fejlesztő foglalkozásokat stb. szervezni. A tantervek alapja is a törvényi időkeret.
 - c) Jelenleg is hatályban van az a Nemzeti alaptanterv, és az a kerettanterv, amely 2000-ben került kiadásra. Az iskolák jelentős többsége ez alapján végzi a munkát. Ezek a dokumentumok tartalmazzak konkrét követelményeket is. A kerettanterv eredeti szabályozása meghatározta a kerettantervtől való eltérés lehetőségeit is. Indokolt ennek a szabályozásnak a visszahozása, és ennek alapján mellőzni az egyedi engedélyek kiadását.
 - d) Ugyanakkor rendezni kell az átmeneti szabályokat, meghatározni, hogy milyen módon lehet, illetve kell kifuttatni a meglévő tanterveket. E körben érvényesülni kell a felmenő rendszernek.
16. A koncepcióhoz nem kapcsolódik semmilyen hatásvizsgálat. Ugyanakkor a kapcsolódó - nem pénzügyi - hatásvizsgálat nagyon sok kérdésre nem ad választ.
 - a. Nem foglalkozik az átmenet kérdéseivel, nevezetesen azzal, hogy az átalakuló intézményrendszer milyen szervezési feladatokat igényel. Ennek egyik legfontosabb kérdése a szakképzés, ezen belül a szakiskola átalakítása, amely új felépítésében 9-10. évfolyam nélkül működne. Ebből eredően az itt foglalkoztatott, mintegy húszezer pedagógus feleslegessé válhat.
 - b. Nem taglalja a hatásvizsgálat az új dokumentumok bevezetésének várható hatásait, az ehhez kapcsolódó foglalkoztatási kérdéseket, a pedagógus felesleg és pedagógus hiány egyszerre megjelenő lehetőségét.

- c. Nincs hatásvizsgálat arra vonatkozóan sem, hogy mit jelent a tankötelezettség kezdetének átalakítása, a hatéves életkorba történő kötelező belépés az iskolába, a rendszerben található, szinte valamennyi gyermeket vagy tanulót érintő mérések.
- d. Nincsenek számítások az új pedagógus életpályához kapcsolódóan sem, illetőleg a pedagógus kamara létrehozásához kapcsolódóan. Az óvatos becslés 50 milliárd forintot tüntet fel, de ez valószínűség szerint a tényleges kiadások 1/5-ét sem fedezi.
- e. A pedagógusok kötelező óraszámának csökkentése, a tanulói óraszámok növelése, az osztálylétszámok csökkentése, az új előkészítő osztályok bevezetése, a tanfelügyelet kialakítása, a különböző szintű mérési rendszerek felállítása ennél sokkal pontosabb számítást igényel.
- f. Nincsen arra vonatkozóan semmilyen kimutatás, hogy milyen mértékű „kidobott pénzekről” lehet beszélni a jelenlegi tantervek félre tételével, a mérés értékelés rendszerének megszüntetésével.
- g. Nem tér ki a hatásvizsgálat a felvételi rendszer és az érettségi rendszer átalakításának költségeire sem. A társadalmi kihatások feltüntetése és tagolása pedig teljes egészében hiányzik a hatásvizsgálati lapról.

Végezetül, de nem utolsó sorban azokat a jogszabályokat, nemzetközi szerződéseket szeretnénk bemutatni és szíves figyelmükbe ajánlani, amely álláspontunk szerint nem nélkülözhetőek az új törvény elkészítése során:

- 17. Az új közoktatásról szóló törvényben is meg kell, hogy jelenjenek azok a rendelkezések, amelyek a Magyar Köztársaság által elfogadott nemzetközi szerződések végrehajtását garantálják.
 - a. Ezek közül a legjelentősebb az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezmény.
 - Az Egyezmény 3. cikk-je fogalmazza meg a gyermek mindenekfelett álló érdekét, a szülőnek azt a jogát és kötelességét, hogy gyermekének jogai gyakorlásához iránymutatást és tanácsot adjon.
 - A 18. cikk rendelkezik a szülők felelősségéről, arról, hogy a gyermek neveléséért és fejlődéséért elsősorban a szülő tartozik felelősséggel. Ebből sok minden következik, például az állam jogainak e téren való korlátozása.
 - Az Egyezmény 28. cikk-je rendelkezik az oktatáshoz való hozzáférés kiterjesztésének kötelezettségeivel. Ez a „cikk” többek között tartalmazza azt is, hogy az Egyezményben részes államok minden, arra alkalmas eszközzel biztosítsák, hogy bárki, képességeitől függően bejusson a felsőoktatásba. Ugyancsak ez a cikk tartalmazza, hogy az Egyezményben részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést annak érdekében, hogy az iskolai fegyelmet a gyermeknek mint emberi lénynek a méltóságával összeegyeztethetően, és az Egyezménynek megfelelően alkalmazzák.
 - Az Egyezmény 23. cikk-je szól arról, hogy az Egyezményben részes államok elismerik a szellemileg vagy testileg fogyatékos gyermekeknek emberi méltóságát biztosító, önfenntartását előmozdító, a közösségi életben való tevékeny részvételét lehetővé tevő, teljes és tisztességes élethez való jogát. Ehhez kapcsolódóan a fogyatékos gyermekeknek a különleges gondozáshoz való jogát, és a személyiségük lehető legteljesebb kibontakoztatását segítő oktatáshoz való jogot. Az Egyezmény biztosítja a gyermek részére a „személyazonossága” védelmét, a magánéletével, családjával, lakásával, levelezésével kapcsolatos védelmet, a gyermek jogát a gondolat- lelkiismereti- és vallásszabadsághoz, a véleménynyilvánítás jogát, az egyesülési és gyülekezési jogát.
 - Az Egyezmény tiltja a hátrányos különbségtételt bármilyen okból vagy indok alapján.
 - A 4. cikk szerint az Egyezményben részes államok meghoznak minden olyan törvényhozási, közigazgatási vagy egyéb intézkedést, amelyek az Egyezményben elismert jogok érvényesüléséhez szükségesek. Amennyiben gazdasági, szociális és

kulturális jogokról van szó, ezeket az intézkedéseket a rendelkezésükre álló erőforrások határai között és szükség esetén a nemzetközi együttműködés keretében hozzák meg.

b. Hasonló gyermeki jogok találhatóak az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményben, az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett Egyesült Nemzetek Közgyűlése 21. ülészakán 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában, az 1999. évi C. törvénnyel kihirdetett Európai Szociális Chartában.

- Az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 13. cikk-je szerint bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságát megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha a jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.

18. A törvény megalkotása során a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény nemrég elfogadott és kihirdetett rendelkezéseit is figyelembe ajánljuk.

- a. A jogalkotásról szóló új törvény 4. §-a teljesen egyértelműen fogalmaz: ha egy tárgykört törvény szabályoz, törvényben kell rendezni az alapvető jogintézményeket és a szabályozási cél megvalósulásával összefüggő, lényeges garanciákat.
- b. A 2. § (4) bekezdés c) pontja pedig előírja, hogy a jogszabálynak meg kell felelnie a nemzetközi jogból, és az európai uniós jogból eredő kötelezettségeknek. Mindebből az következik, hogy tételesen mérlegelni kell a mai közoktatásról szóló törvény által szabályozott körből elhagyható kérdéseket.
- c. Nem tűnik elhagyhatónak a nemzetközi jogból levezethető jogosítványok átültetése a magyar jogba, akár a tanulóról, akár a szülőről van szó.
- d. Maga a rendszer működését is törvényi szinten kell meghatározni.
- e. Önkormányzatok részére kötelező feladat csak törvényben adható.
- f. A munkajogi szabályok közös elemei, amelyeket mind a közalkalmazotti jogviszonyban, mind a munkaviszonyban alkalmazni kell, törvényben lehet csak meghatározni. Az adatvédelemmel összefüggő kérdések ugyancsak nem rendezhetők alacsonyabb szintű jogszabályban.
- g. A jogalkotásról szóló törvény külön fejezetben foglalkozik az előzetes hatásvizsgálat kérdéskörével, amely előírja, hogy minden tervezett jogszabály kiadása előtt fel kell mérni annak társadalmi, gazdasági, költségvetési hatásait.

Kérjük a fentiek szíves tudomásul vételét.

Budapest, 2010. december 13.

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE

1.számú melléklet

A Pedagógusok Szakszervezete Gyógypedagógiai Tagozatának véleménye „Az új közoktatási törvény koncepciója” tervezethez

A megelőző években a jogszabályalkotókhöz eljuttatott beadványainkban folyamatosan felhívtuk a figyelmet a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók megoldatlan helyzetére, a jogi szabályozás anomáliáira, ellentmondásaira, az erőszakos integrációs folyamat veszélyeire, a társadalomra gyakorolt kedvezőtlen hatására.

A hazai jogi háttér az elmúlt években erősen változó volt, a gyermekek, tanulók támogatásának aránya, mértéke, módja és képzésük helye túlságosan gyakran módosult. A sűrű jogszabályváltozások, a változó tartalmi megjelenítések következménye, hogy az érintettek számára egyre nehezebben követhető és érthető a jelenlegi rendszer.

Egyetértettünk az új közoktatási törvény megalkotásának szükségességével, bízva abban, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók jogi helyzetét világosabbá, átláthatóbbá, egyértelműbbé teszi.

Véleményünk szerint azonban Az új közoktatási törvény koncepciója a jelenlegi helyzeten nem sokat javít, a mára kialakult anomáliákat, ellentmondásokat, joghézagokat nem oldja.

A törvény laza keretjellege sem indokolja a különleges bánásmódot igénylő, ezen belül a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekre, tanulókra vonatkozó szabályzások felületességét, hiányosságait.

Az új közoktatási törvény a kormányzat alapvető céljaként fogalmazza meg azt az alapelvet, hogy a minőségi oktatáshoz biztosítsa minden jogosult hozzáférését.

Ahhoz, hogy ez az alapelv a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók vonatkozásában is érvényesüljön, az új közoktatásról szóló törvényben konkrétabban kellene megfogalmazni a sajátos nevelési igényű gyermekekre, tanulókra vonatkozó terminológiát, valamint azt a közoktatási ellátást, amelyet minden érintett tanulónak biztosítani szükséges ahhoz, hogy nevelésük, oktatásuk, fejlesztésük színvonalában érvényesüljön a tanulók mindenek felett álló érdekeinek, valamint az egyenlő bánásmód elvének a megvalósulása.

Konkrét javaslataink Az új közoktatási törvény koncepciója **sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekre, tanulókra vonatkozó** szabályzásainak törvényszövegéhez:

1. „Alapelvek”

• Javasljuk az alapelvek körébe beemelni:

A közoktatás szervezésében, irányításában, működtetésében, feladatainak végrehajtásában közreműködők döntéseik, intézkedéseik meghozatalakor a gyermek mindenek felett álló érdekét veszik figyelembe. A közoktatásban a gyermek mindenek felett álló érdeke különösen, hogy

- a) a közoktatást és az e törvényben meghatározott szolgáltatásokat megfelelő színvonalon biztosítsák részére oly módon, hogy annak igénybevétele ne jelentsen számára aránytalan terhet,
- b) minden segítséget megkapjon képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez,
- c) ügyeiben méltányosan, humánusan, valamennyi tényező figyelembevételével, a többi gyermek, tanuló érdekeinek mérlegelésével, a rendelkezésre álló lehetőségek közül számára legkedvezőbbet választva döntsenek.

A közoktatás szervezésében, irányításában, működtetésében, feladatainak végrehajtásában közreműködők döntéseik, intézkedéseik meghozatalakor az egyenlő bánásmód követelményét kötelesek megtartani. Az egyenlő bánásmód követelménye alapján a közoktatásban minden gyermeknek, tanulóknak joga, hogy a vele összehasonlítható helyzetben lévő más gyermekekkel, tanulókkal azonos feltételek szerint részesüljön velük azonos színvonalú ellátásban.

A gyermekek, tanulók mindenek felett álló érdeke szem előtt tartásának és az egyenlő bánásmód követelményének kikerülése az alapelvek köréből hátrányosan érinti a fogyatékos gyermekeket, tanulókat, illetve azon joguk sérülhet ezáltal még inkább, amely szerint a sajátos nevelési igény megállapításától kezdődően megilleti őket a gyógypedagógiai nevelés – oktatás (a speciális szakember (gyógypedagógus, konduktor, terapeuta), a speciális tárgyi feltételrendszer (eszközök, felszerelések), a sérülésspecifikus nevelési – oktatási tartalom -, az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátás.

- **Javasoljuk a** „A gyermekek tankötelezettsége 6 éves korban kezdődik, és 17 éves korig tart. mondatot kiegészíteni azzal, hogy „A fogyatékos gyermek tankötelezettsége 3 évvel meghosszabbítható.”

Hiszen a **fogyatékos gyermek tankötelezettségének teljesítését befolyásolhatja: tartós betegsége, műtétek, évfolyamisméltés, stb.**

Tankötelezettségük 3 évvel való meghosszabbításának lehetősége esélyteremtő rendelkezés lenne, a pozitív diszkriminációt szolgálja.

- **10. alapelv:** A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók speciális igényeik figyelembe vétele, integrációjuk elősegítése a nevelési – oktatási rendszer prioritásai közé tartozik, amelynek keretei között az oktatási rendszer biztosítja a gyermekek számára a hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítását, újak kialakítását célzó többlétszolgáltatásokat.

Javasoljuk, hogy az oktatási rendszer biztosítsa a fogyatékos gyermekek, tanulók számára a sérülésspecifikus, szegregált nevelést – oktatást – fejlesztést, integrált nevelésük – oktatásuk esetén speciális igényeik kielégítését, továbbá mindkét esetben azon többlétszolgáltatásokat, amelyek a sérült funkciók korrigálását, kompenzálását, a gyenge, fejletlen funkciók fejlesztését célozzák.

2. „A közoktatási intézmények”

A közoktatási intézmények felsorolásában és a „Szakiskola” részletezésében **nem szerepel** a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók **készségfejlesztő speciális szakiskolája**, amely az egyszerű munkafolyamatok megtanításával lehetőséget teremt számukra a munkaerő piacon való megjelenésre, az értelmes, hasznos munkavégzésre, a felnőtt életre, végső soron társadalmi integrációjukra. **A jelzett intézmény szerepeltetését a joganyagban indokoltnak és szükségesnek tartjuk.**

3. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése, oktatása (38. oldal)

- A törvényszöveg nem sorolja fel maradéktalanul a különleges bánásmódra jogosultak körét. Ezen a joghelyen a sajátos nevelési igényűeket, a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetűeket említi. Jelzi, hogy a **13. melléklet** szabályozza részletesen ezt a tanulói kört.

A 13. mellékletben sem egyértelmű, hogy kik jogosultak **különleges bánásmódra**. Ezen a joghelyen említésre kerülnek felsorolás szintjén a

- sajátos nevelési igényűek,
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdők,
- a kiemelkedően tehetséges tanulók.

Szükségesnek tartjuk az egyértelműség és konkrétság miatt mindkét joghelyen meghatározni, hogy kik tartoznak a különleges bánásmódot igénylők körébe. Értelmezésünk szerint a

- sajátos nevelési igényűek,
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdők,
- halmozottan hátrányos helyzetű és a
- a kiemelkedően tehetséges tanulók.

- A törvényszövegből nem derül ki, hogy kik azok a „más szakemberek”, akik a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók megfelelő fejlesztését biztosítják.

Fontosnak tartjuk nevesíteni, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók kompetens szakembere a fogyatékoság típusának megfelelő végzettségű gyógypedagógus.

- Nem értünk egyet azzal a megfogalmazott elvvel, amely szerint „A sajátos nevelési igényű gyermekek oktatásában a cél a minél teljesebb integráció.”

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók ideális feltételek mellett sem integrálhatók a tanulásban az ép intellektusú társak közé.

Az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók tanúláshoz szükséges kognitív képességei sérültek. Az erőszakos oktatási integrációval olyan közösségbe kényszerítjük őket, amelyben a tanulásban történő helytállás, a fejlődés eleve megvalósíthatatlan.

Ebben az oktatási formában sérül azon elv, amely szerint a tanulás a társadalmi és egyéni sikerek alapja.

Fontosnak tartjuk leszögezni, hogy az átgondolt, előkészített integráció hátrányt nem jelent azon sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók számára, akik az ép intellektus mellett testi, érzékszervi, vagy beszéd fogyatékosok (jelen megfogalmazás szerint SNI a)). A praxisban (EGYMI) munkálkodó gyógypedagógusok ugyanakkor jelzik, hogy ezen gyermekek, tanulók esetében is **elengedhetetlenül szükséges az egyéni mérlegelés,** (a gyermek, tanuló személyiségének alkalmassága az integrációra).

- A törvényszövegből nem derül ki, hogy a melyek azok a szolgáltatások, amely „minden érintett gyermek, tanuló számára szükséges és megfelelő”.

Elengedhetetlennek tartjuk a törvényben szabályozni azokat a feltételeket, amelyek szükségesek a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók neveléséhez, oktatásához, fejlesztéséhez akár külön gyógypedagógiai intézményben, akár integráltan vesznek részt a közoktatásban.

Ezek a következők:

- a fogyatékoság típusának megfelelő szakirányú végzettségű gyógypedagógus, aki a meghatározott mértékű kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat tartja;
- speciális tanterv, tankönyv, speciális gyógyászati és technikai eszközök;
- a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

- **Fontosnak tartunk konkretizálni a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek, tanulók számára olyan órakeretet, amely számukra a kötelező tanórai foglalkozásokon felül jár hátrányaik leküzdése céljából.**

Ezeken a foglalkozásokon egyéni fejlesztés keretében részesülhetnek a korrigáló, kompenzáló terápiás foglalkoztatásban, amely szocializációjuk, társadalmi beilleszkedésük elősegítése céljából elengedhetetlenül szükséges.

- **Örvendetesnek tartjuk a „részben integrált forma” bevezetését, azonban nem értünk egyet azzal, hogy a „közismereti tárgyakat fejlesztő pedagógussal” tanulják a fogyatékos tanulók.**

A fejlesztő pedagógus az ép intellektusú tanulási zavarban szenvedő tanulók pedagógusa.

Az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók ellátásához a szegregált gyógypedagógiai iskolarendszeren kívül is gyógypedagógus tanárok kellene, akik a szemlélet mellett birtokában vannak azoknak a speciális módszereknek, eljárásoknak, amelyekkel ha-

tékonyan lehet fejleszteni – a korrigáló, kompenzáló módszerek alkalmazásával - a sérült intellektust.

Az értelmi sérült gyermekek, tanulók nevelésének, oktatásának teljes folyamatát - tanórai és tanórán kívül – át kell, hogy hassa a rehabilitációs, rehabilitációs szemléletű korrigáló, kompenzáló attitűd. Ennek a szakembere a gyógypedagógus, akinek erre szól a képzettsége, végzettsége, szemlélete.

Nem tehetjük meg az érintett tanulói körrel, hogy ellátásukat nem szakemberekre bízjuk.

4. A pedagógus kötelességei

- Örvendetesnek tartjuk annak lefektetését, hogy a pedagógusnak kiemelt kötelessége a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel, tanulókkal való egyéni törődés.

5. A pedagógiai munkát segítő alkalmazottak

- A speciális végzettségű alkalmazottak körének felsorolása ezen a joghelyen csak példálózó, ennek ellenére szükségesnek tartjuk itt is felsorolásban megjeleníteni a gyógypedagógiai asszisztentst, akinek nagyon fontos szerepe van a gyógypedagógiai intézményekben nevelkedő gyermekek, tanulók nevelési -, oktatási -, fejlesztési folyamatában.

6. 1. melléklet

Előkészítő, kislétszámú és felkészítő osztályok indításának szabályai

- Nem értünk egyet azzal az elgondolással, amely szerint a hétéves kort elérte, de iskolai tanulásra még nem képes gyermekek számára előkészítő osztályokat szerveznek.

Ebben az esetben összegyűjtenek minden problémás gyermeket, legyen az hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási vagy tanulási zavarban szenvedő, esetleg értelmi fogyatékos. Szakmai szempontok szerint minden érintett kör fejlesztéséhez más pedagógiai módszerekre, más hozzáállásra van szüksége ahhoz, hogy optimálisan fejlődni tudjon.

- Nem értünk egyet azzal az elgondolással, amely szerint a sajátos nevelési igényű értelmi fogyatékos tanulók előkészítő és kislétszámú osztályban kezdjék meg tanulmányaikat.

Az enyhe és közép súlyos, halmozottan sérült testi, érzékszervi fogyatékos tanulók esetében, amikor a társuló fogyatékoság értelmi fogyatékos az oktatás, nevelés kezdeti folyamatától kezdődően gyógypedagógiai korrigáló, kompenzáló nevelésre, oktatásra, fejlesztésre van szükség, amely a gyógypedagógiai tanár kompetenciája.

A szakmai tudás mellett nem elhanyagolható a gyógypedagógus személyisége sem, akinek jó az empátiás készsége, odafigyel a fogyatékos gyermekekre, elismeri a legkisebb eredményeket is. Tudja, hogy tanítványának mekkora erőfeszítésbe telt, amíg azt elérte. Biztat, motivál és képes humorral szemlélni a legváratlanabb nehéz helyzeteket is. Vagyis ő éppen ezeket a fogyatékos gyermekeket szeretné, akarja nevelni, oktatni, fejleszteni hiszen ezért lett gyógypedagógus.

- A törvényszöveg nem fejt ki, mit ért felkészítő osztályon.

7. 2. melléklet

A tankötelezettség szabályai

- Ellentmondást vélünk felfedezni az 1. és a 2. melléklet szabályozása között.

Az 2. melléklet szerint a szakértői bizottság véleménye alapján gyógypedagógiai osztályba is megkezdheti tanulmányait a hetedik életévét betöltött tanuló, amelyet az 1. számú melléklet szabályozása nem enged meg.

8. 7. melléklet

Közoktatási intézmények fenntartásának, alapításának és megszüntetésének szabályai, fenntartói jogosultságok

- Nem értünk egyet azzal a szabályozással, amely szerint a gyógypedagógiai intézmények fenntartása és működtetése kötelezően csak a megyei illetve a fővárosi önkormányzatokat terheli.

Véleményünket az előzőekben már kifejtettük az enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrált oktatásával kapcsolatban, melyet szakmai megfontolások miatt nem támogatunk.

Meglátásunk szerint a **szülőknek aránytalanul nagy terhet jelentene**, ha a településen vagy annak környékén nem lenne meg az enyhe értelmi fogyatékos tanulók oktatási, nevelési lehetősége a külön gyógypedagógiai intézményben. Véleményünk szerint ez a szabályozás erősíti a bentlakásos elhelyezés választását, amelyet ma már a szülő nagy része kényszerből sem választ szívesen.

9. 11. melléklet

Irányelvek a csoportok és osztályok létszámának megállapításához

- A csoport, osztály szervezésének létszámhatárai esetében a törvényszöveg megfogalmazása pontatlan, hiszen sajátos nevelési igényű a testi, érzékszervi, középsúlyos értelmi fogyatékos, az autista és a halmozottan fogyatékos gyermek, tanuló is.

A törvény végrehajtásához elkerülhetetlennek tartjuk a konkrét felsorolást.

- Szükségesnek tartjuk a két tanulóként számításba vehetők körébe beemelni a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket is.

10. 13. melléklet

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók fogalmának értelmezése

- A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók fogalmának értelmezésekor a jogszabályalkotók elkövetik az előző közoktatási törvény hibáit.
 - ... a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos, vagy tartós és súlyos rendellenessége” kifejezés szinte értelmezhetetlen a gyógypedagógus szakma számára is, nem beszélve a teljes felhasználói köréről.

Ez a kifejezés az előző közoktatási törvény alábbi megfogalmazását váltotta fel: a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenessége, illetve a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenessége”

Már ez a terminológia is túlzottan bonyolult volt. A neurológiai kép dominanciáját, az orvosi diagnózis kiemelését követte abban a tekintetben, hogy a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődése rendellenessége esetén **az organicitás kimutathatóságára helyezte a hangsúlyt a tünetekkel szemben.**

Jelen esetben a tartós és súlyos rendellenesség fogalma nem tisztázott, nem egyértelmű. Nem eldönthető, hogy a tartósság milyen időintervallumot jelent, a súlyosság és a rendellenesség mihez viszonyított. Ha nem tesz különbséget a két kategória között – nem jelöl SNI a) és b) kategóriát -, akkor érthetetlen számunkra, hogy miért kell így fogalmazni.

Örvendetesnek tartjuk, hogy a törvényi szabályozás meg kívánja szüntetni az SNI a) és az SNI b) kategóriákat, amely különböző ellátást és finanszírozást jelentett.

Javasoljuk, hogy a törvény szövege térjen vissza a gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban résztvevők megfogalmazáshoz.

- E melléklet törvényszövegéből nem derül ki pontosan, hogy az osztály- és csoportlétszámok meghatározásánál mit jelent a „különösen súlyos eset”, amikor a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermeket, tanulót „háromszorosan” kell figyelembe venni, holott ezt a 11. melléklet részben már lefektette. **Az egyértelműség és**

a pontosság követelményei indokoltá teszik ezen a joghelyen is a konkrét felsorolást.

Itt is megemlíjtük, hogy szükségesnek tartjuk ebbe a körbe beemelni a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók körét, valamint annak konkretizálását, hogy mely érintettség esetén mi a számítás módja. Ellenkező esetben szubjektívvá válik az elbírálás módja (különösen súlyos eset).

11. 16. melléklet

Osztályok és pedagógusok heti kötelező óraszám, a létszámok megállapításának elvei

- A pedagógusok és a vezetők heti kötelező óraszámát tartalmazó táblázatban megjelenik a fejlesztő pedagógus a fogyatékos tanulók iskolájában.

Mint már említettük a fejlesztő pedagógus az ép intellektusú tanulási zavarban szenvedő tanulók fejlődését elősegítő pedagógus. A sajátos nevelési igényű tanulók kompetens pedagógusa a gyógypedagógus.

Javasoljuk a táblázatból a 10. sor törlését.

- Jelezni szeretnénk, hogy a fogyatékos gyermekek óvodájában gyógypedagógus szakembereknek kell a gyermekekkel foglalkozni.

Így az „óvodapedagógus fogyatékos gyermekek óvodájában” kifejezést **gyógypedagógus fogyatékos gyermekek óvodájában kifejezésre változtatnánk.**

- A szakemberek felsorolását **szükségesnek tartjuk kiegészíteni a „gyógypedagógus integrált oktatást végző általános iskolában” sorral.**

Véleményünket az előzőekben kifejtettük, amely szerint a **sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók kompetens szakembere a fogyatékos típusának megfelelő végzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár attól függetlenül, hogy integrált vagy szegregált formában történik a tanuló nevelése, oktatása.**

12. 17. melléklet

A nevelő-oktató munkát segítő alkalmazottak köre és létszáma

- A nevelő-, oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak körében a gyógypedagógiai asszisztens alkalmazásának lehetőségét fenntartói hatáskörbe adja.

Félő, hogy ha a törvényi szabályozás nem írja elő az alkalmazási kötelezettséget, a sajátos nevelési igényű tanulókat ellátó óvodákban, iskolákban gazdaságossági kényszer miatt nem alkalmaznak majd gyógypedagógiai asszisztens, ami a gyermekek, tanulók ellátási színvonalának a rovására mehet.

A koncepció hiányosságai közé soroljuk, hogy nem rendelkezik a következőkről :

- Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények működéséről, ezen belül az utazótanárok alkalmazási és feladatellátási kötelezettségéről.
- Arról, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése, oktatása eredményes és hatékony legyen milyen intézmények közötti kapcsolat működtetése szükséges.

Az integráló közoktatási intézmények és a legfontosabb szakmai partnerük, segítőkük – az EGYMI – között nincs mindig zökkenőmentes együttműködés. Az integráló közoktatási intézmények a partnerintézményekkel, a szakszolgálati és a pedagógiai – szakmai szolgáltató intézményekkel, a civil szervezetekkel, a gyermekjóléti és gyermek – és ifjúságvédelmi intézményekkel sem épült még ki hatékony szakmai kapcsolat. Ennek a hálózatnak a létrehozása fontos feladatként jelentkezik, hiszen a tudások megosztása, a tapasztalatcserék, stb. révén fejlődést, fejlesztést eredményez intézményi szinten, ezáltal az integráló közoktatási intézmény egyre inkább közelíthet a teljes integráció megvalósításá-

hoz. Természetesen az együttműködések fenntartása, a hálózat működése a vezetés részéről elkötelezettséget jelent és energiát igényel a vezetéstől, a nevelőtestülettől egyaránt.

- **Azokról az esetekről, amikor a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő tanulók egyes tantárgyakból vagy tantárgyrészekből felmenthetőek az értékelés és minősítés alól, valamint arról, hogy milyen különleges szolgáltatásra jogosultak ekkor.**
- **Nem határozza meg a habilitációs, rehabilitációs foglalkozások rendjét, óraszámát, szervezési formáit.**
- **Nem fekteti le a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésének, oktatásának feltételeit.**

Bízunk abban, hogy véleményünkkel segíteni tudjuk az anomáliák felszámolását annak érdekében, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése valódi igényeik mentén valósuljon meg.

2. számú melléklet

Pedagógusok Szakszervezete Szakképzési Tagozata:

Szakképzési kiegészítések

1. Ahhoz, hogy a szülők és gyermekeik kellő információk birtokában tudják eldönteni, melyik az az iskola, melyik az a szakképesítés, amelyik leginkább megfelel a tanuló adottságainak, igényeinek, és amelyben a legnagyobb az esély a munkaerőpiacra történő sikeres belépésnek, gyökeresen meg kell változtatni a pályaválasztási tanácsadás, és a pályaválasztás jelenlegi rendszerének működését. El kell érni, hogy az iskolai pályaválasztási tanácsadás, és a munkaerőpiaci pályaválasztási tanácsadás egymással szorosan együttműködve már az általános iskola hetedik évfolyamán megkezdje a tanulók és a szülők információkkal történő ellátását. Lényegesen nagyobb segítséget kell adni a szülőnek és a tanulóknak ahhoz, hogy megfelelően értékelni tudják a tanuló képességeit, és ezt hozzá tudják igazítani az aktuális lehetőségekhez.

2. A szakiskolák szerepe igen jelentős, a tankötelezettség teljesítésében azoknak a tanulóknak a munkaerőpiacra történő kijuttatásában, akik akár családi helyzetük, akár sajátos nevelési igényük, vagy az átlagostól eltérő képességük miatt különleges pedagógiai ellátás biztosítása mellett képesek személyiségüket kibontakoztatni. Ezért a szakiskoláknak erősíteni kell a „felzárkóztató funkcióját”, amely a szakmai vizsgára történő felkészítés mellett az említett okokból, illetve bármely más okból lemaradott tanulók részére nyújtott pedagógiai szolgáltatások útján valósítható meg.

3. A közoktatás finanszírozásánál a szakképző iskolák helyzete nem kap megfelelő figyelmet. A finanszírozás rendszere nem képes elismerni a különböző szakmai vizsgákra történő felkészítés költségigényeit, azt a könnyen megállapítható tény, hogy az egyes felkészítések, és az ehhez kapcsolódó vizsgáztatások költségigénye lényegesen eltér egymástól. Mindenképpen indokolt ezért, hogy a közoktatás finanszírozásának átalakításánál megtörténjen a szakképesítés megszerzésére történő felkészítések közötti differenciálás is, annak figyelembe vételével, hogy az adott területnek milyen a finanszírozási igénye.

4. Át kell tekinteni az országos képzési jegyzék kiegészítésével kapcsolatos eljárási rendet, annak érdekében, hogy le lehessen rövidíteni az új szakképesítések jegyzékre kerülésének az idejét. Különösen a szakképző iskolák által a gazdaság szereplőivel történő együttműködés keretei között megfogalmazódott és kidolgozott igények esetében lenne indokolt megtalálni azt az eljárási utat, amely biztosítaná, hogy a jelenleginél sokkal gyorsabban megjelenhessenek az országos képzési jegyzékben az új szakképesítések.

5. Indokolt annak áttekintése és elemzése, hogy a térségi integrált szakképző központok beváltották-e azokat a reményeket, amelyek céljából létrehozták őket. Mindenképpen vizsgálatot érdemel az a kérdés, milyen módon lehet a szakképzés szervezését kiterjeszteni az iskolarendszerű szakképzésen túl az iskolarendszeren kívüli szakképzésre, és a felsőoktatás által szervezett szakképzésre. Törekedni kell arra, hogy a ma működő térségi integrált szakképző központokban felhalmozott értékek – szakmai tudás és tárgyi eszközök – továbbra is az iskolarendszerű szakképzést szolgálják, és ezért gondoskodni kell megővésükről, a leghatékonyabb és legésszerűbb kihasználásukról.

6. A szakképző iskolák fontosnak tartják, hogy az általuk végzett nevelő és oktató munka a tanulók érdekét szolgálja, a sikeres munkaerőpiacra történő lépést segítse elő. Ezért szükségesnek tartják a gazdaság szereplőivel való szoros kapcsolatot, a gazdasági kamarákkal történő együttműködést. Fontosnak tartják, hogy a gazdasági kamarák betöltsék törvényben megfogalmazott szerepüket a tanuló szerződéses megkötésében, és végrehajtásának ellenőrzésében. Ugyanakkor az iskolai rendszerű szakképzésben a szakképző iskolák nevelő funkciója sem szorulhat háttérbe, így nem „veszhet el” a gazdaság igényeinek kiszolgálásában. A szakképző iskolák kötelessége, hogy a tanulók sikeressége érdekében együttműködjenek minden gazdasági kamarával, nem mondhatnak le azonban arról, hogy a tanulók felkészítésének pedagógiai folyamatát továbbra is „kézben tartásuk”, irányítsák. A szakképző iskolák és a gazdasági kamarák közötti együttműködés csak a mellérendeltségre, egymás kölcsönös tiszteletére épülhet.